

L'Ajuntament de Fraga, amb l'estàtua de la Dona de les Faldetes al davant. / ARXIU

Fraga, català amb accent del Cinca

La llengua s'hi manté molt viva tot i l'escàs suport de les administracions. Els fragatins se senten avui majoritàriament aragonesos, però mantenen una estreta relació amb Lleida

DAVID MARÍN

Fraga ha estat al llarg de la història a un costat o l'altre de la frontera entre Catalunya i Aragó, segons es considerés la frontera el Cinca o el riu Segre. Va ser conquerida el 1149 als musulmans juntament amb Lleida, de qui era un districte, i el rei Berenguer IV la va cedir al comtat del Pallars. L'any 1244 les Corts de Barcelona van definir Catalunya «de Salses al Cinca», però la noblesa aragonesa no ho acceptava i volia la frontera al riu Segre. Al segle XV Fraga es va incorporar de forma clara al regne d'Aragó. En canvi es va mantenir fins al 1995 dins el Bisbat de Lleida amb la resta de parròquies de la Franja de Ponent.

Pràcticament tots els habitants de Fraga coneixen i parlen el català, un català nord-occidental molt similar al de la

ciutat de Lleida. Però no tots l'anomenen així. Fragatí és el nom local de la llengua, usat de vegades per amagar l'àmbit lingüístic al qual pertany, però que almenys no té el caràcter pejoratiu del *xapurriau*, malnom que amb el temps molts parlants han assumit com a propi. Des de 1984 el català s'ensenyava com a assignatura optativa a les escoles.

L'Institut d'Estudis del Baix Cinca és la principal associació cultural de la ciutat i té un paper actiu en la defensa del català. En canvi l'Ajuntament, del PP, no el fa servir ni al web ni a la documentació oficial. L'any passat va canviar el nom de cinc carrers amb noms d'oficis en català pels noms dels cinc continents en castellà.

La frontera política no ha tallat les estretes relacions de Fraga amb Lleida. La capital del

DADES

Població. 13.341 habitants segons el cens municipal (2011)

Comarca. Baix Cinca

Situació de la llengua. La llengua es parla molt però no té prestigi. Segons el darrer estudi lingüístic (2003), al conjunt de la Franja la llengua l'entén el 98,5% de la població i la parla el 88,8%. Ara bé, només el 18,2% l'anomenen català. 43,9% l'anomenen *xapurriau* i el 35,9% utilitzen el nom fragatí o les altres denominacions locals

Grups polítics. PP (8), PSOE (7), PAR (2)

Distàncies per carretera. Lleida (34 km), Tarragona (116), Barcelona (189), Girona (272), València (302), Perpinyà (361), Salses (376), Guardamar (533)

Orígens. Restes més antigues, s. IV a.C. Musulmana a partir del 715, conquerida per Ramon Berenguer IV i cedida al comtat de Pallars el 1149

Segrià, situada a 34 quilòmetres de Fraga, és la ciutat on la majoria de fragatins van a estudiar una carrera universitària, a treballar, a fer les compres de temporada o a rebre assistència hospitalària, cosa que sovint crea discussions entre administracions sobre qui es fa càrrec de la factura. L'agricultura i la ramaderia tenen un gran pes en l'economia de Fraga, i en els darrers anys ha pesat sobre la ciutat la incògnita de Gran Scala, la fantasmal macrociutat de casinos i hotels que un grup d'homes de negocis diuen que volen impulsar a Ontinyena, a només 20 quilòmetres de Fraga, i que canviaria radicalment el paisatge econòmic i social de la comarca. El projecte no avança tot i que els promotors han gastat uns quants milers d'euros en l'opció de compra dels terrenys.